

УДК: 371.2 (575.2)

DOI 10.33514/1694-7851-2023-2-422-430

Эсенгулова М.М.

пед. илим. канд., проф. м.а.

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

Акимбекова А.

магистрант

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

Сыйдалиева С.

магистрант

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

Халбаева А.

магистрант

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

МУГАЛИМДИН САНАРИПТИК ОКУТУУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ИШКЕ АШЫРУУГА ДАЯРДЫГЫН КАЛЫПТАНДЫРУУНУН ПЕДАГОГИКАЛЫК ШАРТТАРЫ

Аннотация. Кыргыз Республикасында 2019-жыл «Региондорду өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы»¹ деп жарыяланган. Ал эми 2020-жылы бүт дүйнө жүзүндө пандемия² жарыяланды. Бул эки окуя билим берүү тармагында санариптештирүү маселесин чечүүдө өзгөчө маданиятты калыптандырды. Пандемия шартында мугалимдердин алдына өтө орчундуу милдет коюлду – кыска мөөнөттө окуу-тарбиялоо процессин үзгүлтүккө учуратпастан онлайн режимде сабак өтүү. Мугалимдер заман менен шайкеш болуу убакыттын чакырыгын, талабын кабыл алышып, окутуу процессинде жаңы технологияларды (Zoom, W\App, Телеграмм жана башка платформалар) ийгиликтүү өздөштүрө башташты.

Макаланын авторлору – 1 курстун магистранттары, педагогика илимдеринин кандидаты, М.М.Эсенгулованын жетекчилиги астында «Илим жана билим берүүнүн заманбап проблемалары» дисциплинасынын алкагында өз алдынча сунушталган тема боюнча изилдөө ишин жүргүзүшүп, жыйынтыгын макала иретинде сунушташууда. Изилдөө ишинин констатациялоочу этабына төмөнкү милдеттер коюлган: 1) мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары боюнча кыргызстандык, чет өлкөлүк булактарды изилдөө жана талдоо; 2) автордук анкета иштеп чыгуу жана сурамжылоо жүргүзүү; 3) изилдөөнүн жыйынтыгын чыгаруу жана макала түрүндө жазуу.

¹ № 1 ПЖ, 2019-жылдын 8-январы

² COVID-19 пандемиясы — SARS-CoV-2 коронавируsunун жайылышына байланыштуу учурдагы пандемия. Вирустун чыгышы биринчи жолу Кытайдын Ухань шаарында 2019-жылы декабрда катталган. 2020-жылдын 30-январында Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму (ДСУ) эпидемияны эл аралык деңгээлдеги коомдук саламаттыкты сактоо боюнча өзгөчө кырдаал жана 11-мартта пандемия деп жарыялады.

Негизги сөздөр: Санариптештирүү, онлайн, оффлайн, технология, интернет, интерактивдүүлүк, санариптик көндүмдөр, квалификация, мугалим, педагогикалык шарттар, дистанттык окутуу, маалыматтык маданият.

Эсенгулова М.М.

канд. пед. наук, и.о. проф.

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

Акимбекова А.

магистрант

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

Сыйдалиева С.

магистрант

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

Халбаева А.

магистрант

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ УЧИТЕЛЯ К ВНЕДРЕНИЮ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. В Кыргызской Республике 2019 год объявлен «Годом регионального развития и цифровизации страны»¹. А в 2020 году во всем мире была объявлена пандемия². Эти два события сформировали уникальную культуру решения проблемы цифровизации образования. В условиях пандемии перед учителями была поставлена очень важная задача – в короткие сроки, не прерывая учебный процесс, проводить онлайн-уроки. Учителя приняли вызов и требование идти в ногу со временем и успешно освоили новые технологии (Zoom, WApp, Telegram и другие платформы) в учебном процессе.

Авторами статьи являются магистранты 1 курса под руководством кандидата педагогических наук Эсенгуловой М.М., которые самостоятельно провели исследование по предложенной теме в рамках дисциплины «Современные проблемы науки и образования» и представили результаты в виде статьи. На констатирующий этап исследовательской работы были поставлены следующие задачи: 1) исследование и анализ кыргызстанских и зарубежных источников о педагогических условиях формирования готовности учителя к внедрению цифровых технологий обучения; 2) разработка авторской анкеты и проведение опроса; 3) оформление результатов исследования и оформление в виде статьи.

¹ Указ от 8 января 2020 года, УП № 1

² **Пандемия COVID-19**— текущая пандемия из-за распространения коронавируса SARS-CoV-2. Вспышка заболеваемости вирусом впервые была зафиксирована в Ухане, Китай, в декабре 2019 года. 30 января 2020 года Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) объявила эту вспышку чрезвычайной ситуацией в области общественного здравоохранения, имеющей международное значение, а 11 марта — пандемией.

Ключевые слова: цифровизация, онлайн, офлайн, технологии, интернет, интерактивность, цифровые навыки, квалификация, учитель, педагогические условия, дистанционное обучение, информационная культура.

Esengulova M.M.

Candidate of Pedagogical Sciences, Acting Professor
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.

Akimbekova A.

Master's Student
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.

Sydalieva S.

Master's Student
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.

Halbaeva A.

Master's Student
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF DEVELOPING TEACHER'S READINESS TO IMPLEMENT DIGITAL EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

Abstract. In the Kyrgyz Republic in 2019, the «Regional Development and Digitalization of the Country»¹ was announced. And in 2020, a pandemic² was declared worldwide. These two events formed a unique culture of solving the problem of digitization of education. In the conditions of the pandemic, teachers have a very important task - to conduct online lessons in a short period of time, without interrupting the educational process. The teachers accepted the challenge and met the requirements of the time and successfully mastered new technologies (Zoom, W\App, Telegram and other platforms) in the educational process.

The authors of the article are 1st-year master's students, under the supervision of the candidate of pedagogical sciences, Esengulova M.M., who independently conducted research on the proposed topic within the discipline «Modern problems of science and education» and presented the results in the form of an article. The following tasks were set at the ascertaining stage of the research work: 1) research and analysis of Kyrgyz and foreign sources on pedagogical conditions for the formation of teacher's readiness to implement digital learning technologies; 2) development of the author's questionnaire and conducting a survey; 3) presentation of research results and presentation in the form of articles.

---

¹ Decree of January 8, 2020, UP No. 1

² The COVID-19 pandemic is the current pandemic due to the spread of the SARS-CoV-2 coronavirus. An outbreak of the virus was first reported in Wuhan, China in December 2019. On January 30, 2020, the World Health Organization (WHO) declared the outbreak a Public Health Emergency of International Concern and on March 11 a pandemic.

Keywords: digitization, online, offline, technology, internet, interactivity, digital skills, qualification, teacher, pedagogical conditions, distance learning, information culture.

Бүгүнкү күндө санариптешүү түшүнүгү өзүнүн стандарттуу алкагынан чыгып, кеңири масштабдарды кучагына алды. Чөнтөк телефондогу Zoom, W\App, Телеграмм жана башка кадимки тиркемелер «мугалим» болушту. Маалымат алуу булактары кескин түрдө кеңейип, пайдалуу жана пайдасыз маалыматтын/билимдин чеги жоголо баштады.

Мугалим/окутуучу жаңыдан эле окуу жайдагы интерактивдүү окутуу куралдарын (интерактивдүү такта, компьютердик комплекс, интерактивдүү макеттер ж.б.) өздөштүрүп, базалык программаны (базалык окутуу саатын эске алсак) окуучуларга/максаттуу аудиториясына интерактивдүү жеткирүү ыкмасына өтүп жаткан учурда, 2019-2020-жылдагы дүйнө жүзүндө жарыяланган пандемия санариптик окутууга өтө тездик менен өтүүгө мажбурлады.

Албетте, санариптик окутуу бүгүнкү күнгө чейин тийиштүү жемиштерин толук бере алган жок, себеби экономикалык жактан өнүгүү деңгээли жетиштүү шаарларда интернеттин жетиштүү ыкчамдыгын камсыздоо жеңилерээк болсо, коммуникацияларды жеткирүү оор болгон алыскы аймактарда камсыздоо азыркы учурга чейин кыйынчылыктарды туудурат. Буга кошумча адамдык фактор да чоң ролду ойнойт. Анткени санариптештирүү кандай гана форматта жана тездикте жүрбөсүн адамды шашылыш түрдө «кайрадан форматтоо» мүмкүн эмес, ошондон улам тажрыйбалуу мугалимдер, өзгөчө орто жаштан ашып калган педагогдор өзүнүн уникалдуу окутуу методикасын санариптештирүүнүн форматына «ыктай» алышпай көптөгөн көйгөйлөр менен жолугушушту. Мугалимдер санариптештирүү шартында өзүнүн милдетин толук аткара албаган учурлар да аз эмес, себеби азыркы мезгилде окуучуларга маалыматты тез, ар тараптуу, комплекстүү же мультимодалдуу ыкмалар аркылуу бере албаса, сабак кызыксыз болуп, окуучуларда маалыматка/билимге карата «кайдыгерлик» мамиле пайда боло баштады. Андан тышкары, санариптик технологиялар жана чөнтөктөгү «мугалимдер» билим булагын кеңейтип, жеңилдетипти, бирок ошол эле учурда инсан аралык баарлашуунун жана сый-урматтын даражасын кескин төмөндөтүшү байкалууда.

Заманбап дүйнөдө санариптик билим берүү процессинин ийгилигинин негизги факторлорунун бири – мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырууга даярдыгы болуп саналат. Мугалим өз ишинде жаңы технологияларды натыйжалуу колдоно алышы үчүн белгилүү бир педагогикалык шарттар түзүлүшү зарыл. Кыргызстандык изилдөөчүлөр (К.А. Зулпуева, Г. Казиева, У.Э. Мамбетакунов, А. Ибирайым кызы, А.Д. Онгарбаева ж.б.) мугалимдин санариптик окутуу технологияларын колдонууга даярдыгы маалыматтык технологиялар тармагындагы билимине жана көндүмүнө, ошондой эле бул технологияларды колдонуу менен иштөөнүн педагогикалык принциптерин жана ыкмаларын түшүнүүгө негизделиши керектигин баса белгилешет. Маалыматтык технологиялардын жардамы менен түзүлгөн мүмкүнчүлүктөрдү туура пайдалануу, ошондой эле маалыматтын бир булагы катары интернетти пайдалануу боюнча сабаттуулукту арттыруу максатка ылайык. Санариптик билим берүү же санариптик сабаттуулук көп маселелерди, көйгөйлөрдү чечүүгө негиз болушу мүмкүн.

Маалыматтык коом өзүнүн мүчөлөрүнө улам жаңы талаптарды коюп жатат – заманбап билимдер, билгичтиктер жана көндүмдөрдөн тышкары аныкталган компетенцияларга ээ болуу. Негизги мамлекеттик документтер: мектептик билим берүүнүн Мамлекеттик стандарты (2014), 2018-2040-жылдарга карата Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн Улуттук стратегиясы, Кыргыз Республикасынын Президенти тарабынан бекитилген «Региондорду

өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы» (2019) санариптик технологияларды ар тараптуу колдонуу зарылчылыгын белгилешет.

Заманбап билим берүү уюмдарында компьютердик технологиялар окуу-тарбиялоо процессинде, мугалимдердин жана окуучулардын бардык ишмердүүлүгүнүн негизги каражаты болуп калды. Маалыматтар технологиялардын билим берүүнүн сапатына тийгизүүчү таасирлери туурасында кыргызстандык (К.А. Зулпуева [1], Г. Казиева [2], У.Э. Мамбетакунов, А. Ибирайым кызы [3], А.Д. Онгарбаева [4] ж.б.) жана казакстандык (А.И. Ибраева [5], Г.К. Нурғалиев, К.Ж. Тажигулов [6], Д.М. Хамидулина [5] ж.б.) окумуштуулар изилдөөлөрдү жүргүзүшкөн.

Казак изилдөөчүлөрү Г.К.Нурғалиев жана А.И. Тажигулов мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарты катары төмөнкүлөрдү белгилешет: 1) тиешелүү материалдык-техникалык ресурстардын болушу; 2) окуучулар жана мугалимдер үчүн билим берүү платформалардын жеткиликтүүлүгү.

Изилдөөчүлөр бул педагогикалык шарттарды колдонуу аркылуу маалыматтык билим берүү чөйрөсү инновациялык идеяларды кабыл алууга жана стандарттуу эмес чечимдерди кабыл алууга жөндөмдүү болушат, үзгүлтүксүз кесиптик өсүүгө даяр демилгелүү, чыгармачыл мугалимдин калыптанышына жана өнүгүшүнө өбөлгө түзөт деп эсептешет, ал эми мындай процесс акырында сапатты аныктайт [6].

Орусиянын (Е.С. Маслакова [7], В.А. Поздняков [8] ж.б.) изилдөөчүлөрү мугалимдин санариптик окутуу технологияларын колдонууга даярдыгын калыптандырууга көмөктөшүүчү бир катар кошумча педагогикалык шарттарды аныкташат: 1) мугалимдин маалыматтык ресурстар менен өз алдынча иштөөсү үчүн шарттарды түзүү; 2) санариптик технологияларды колдонуу тармагында тажрыйба жана билим алмашууда мугалимдердин коллективдик ишмердүүлүгүн уюштуруу; 3) кесиптик коллективден мугалимдердин жолугушууларын уюштуруу.

Мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырууга даярдыгын калыптандыруу педагогикалык шарттардын комплексин түзүүнү талап кылат, ал зарыл техникалык базанын болушун гана эмес, ошондой эле мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу жана тажрыйба алмашуу боюнча уюштуруу иштерин да камтышы керек. Бул педагогикалык шарттардын маанилүүлүгү кыргызстандык, казакстандык, орусиялык окумуштуулардын изилдөөлөрү менен тастыкталат.

Заманбап дүйнөлүк процесстер Кыргыз Республикасында билим берүү процессине инновациялык технологияларды киргизүүнү сунуш кылды. Инновациялык билим берүү технологиялар адамды дайыма өзгөрүлүп турган дүйнөдө жашоого даярдоо максатын көздөйт.

Биздин изилдөөбүздүн алкагында пандемия шарты онлайн-сабактарды өткөрүүгө түрткү болуу менен, Кыргыз Республикасынын билим берүү системасында санариптештирүү процессин ылдамдатты, мугалимдердин санарип көндүмдөрүн өнүктүрүп, алдыңкы педагогикалык тажрыйбасын топтогонго шарт түзгөнүн иштеп чыккан автордук анкетанын жыйынтыгы көрсөттү. Анкеталык сурамжылоонун максаты – мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттарын аныктоо.

Жүргүзүлгөн сурамжылоонун натыйжасында төмөндөгүдөй жыйынтык ала алдык

Биздин анкеталык сурамжылоого жалпы 63 адам катышышты, алардын ичинен – ЖОЖдун 10 мугалими жана мектептин 53 мугалими. Жыйынтыгында, мектеп мугалимдеринин сурамжылоого берген жооптору төмөндөгүчө болду:

1-таблица – Жаш курагы

25–35 жаш	35–45 жаш	45–55 жаш
35%	31%	34%

1-диаграмма. Мугалимдердин курамынын жаш курагы

Биринчи суроодо ЖОЖ жана орто мектептерде эмгектенген мугалимдердин жаш курактары кандай болгону маанилүү болду, себеби биз өзүбүзгө санариптик көндүмдөрдү кайсы куракта калыптандырса болот деген суроо бердик жана ушул суроону изилдеп көрдүк. Биздин изилдөөбүздүн жыйынтыгы санариптик көндүмдөр ар түрдүү педагогикалык кырдаалдардын сунушталышы менен (мисалы, онлайн-сабак өткөрүү) калыптана тургандыгын, ал эч кандай курактык мезгилдерден көз каранды эмес экендигин тастыктады.

2-таблица. Изилдөөгө катышкан аймактагы педагогдор

Бишкек шаары	Талас	Жалал-Абад	Ош	Баткен
54%	36%	6%	2%	2%

2-диаграмма. Аймактык педагогдор

Санариптик окутуу технологиялары канчалык деңгээлде алыскы аймактарда жеткиликтүү болгондугун билүү максатында Кыргызстандын жети дубанынан респонденттер менен онлайн-сурамжылоо өткөрдүк. Биз төмөнкү жыйынтыктарды чыгара алдык:

Бишкек шаарындагы мугалимдерден дээрлик 54% санариптик окутуу технологиялары жеткиликтүү болгону белгилүү болду. Ал эми Талас аймагындагы мугалимдердин 36% ы санариптик окутуу технологиясы менен камсыздалган, көпчүлүк мектептерде санарип (онлайн) окууну колдошпойт буга биринчи себеп интернеттин жеткиликсиз болуусу, экинчи себеп компьютер жабдуулардын дээрлик жоктугу болуп эсептелет жана мугалимдер инновациялык технологиялар менен жеткиликтүү колдоно алышпайт. Жалал-Абад 6% , Ош 2% , Баткен 2% санарип окутуу технологиялары менен камсыз болуп, төмөнкү көрсөткүч болгонунун себеби, сурамжылоо аз мугалимден алынган болду.

Өкүнүчтүүсү, мамлекет камсыз кылган мектептердеги акылдуу доскалар, проектор жана компьютерлер менен иштөөдөн кыйналган же такыр эле кызыкпаган мугалимдер да бар экени маалым болду. Биздин оюбуз боюнча, мектептеги башкаруу маданиятында жана кесиптик чеберчиликти жогорулатууда мугалимдердин санариптик компетенттүүлүгүн калыптандыруу маселеси өзгөчө орунду ээлеши керек. Себеби өлкөдө санариптештирүүгө чечкиндүү кадамдарды шилтелип жаткан учурда, мектеп эң башкы ресурс катары өзүнүн даярдыгын мугалимдердин, алар менен бирге келечек муундардын санариптик компетенттүүлүктү өнүктүрүүгө багыт алуу менен көмөктөшө алат деген ойдобуз.

Сурамжылоого бардык предметтердин мугалимдерин тартууга аракет кылдык: башталгыч класстын мугалимдери – 35%, табигый так илимдердин мугалимдери – 22%, гуманитардык предметтерден берген мугалимдер – 43%.

Бул санариптик технологиялардын кайсыларын, кайсы предметте жана кантип пайдаланып жатканын билүү максатында уюштурулду.

Сурамжылоого катышкан мугалимдерден окутуунун кайсы формасын тандайсыңар: онлайн же офлайн? – деген суроого 95% офлайн формасын тандашкан, 5% гана онлайн-сабактарды өткөрүүнү каалашканын белгилешкен. 95% себебин санариптештирүү процесси айыл жергесиндеги билим берүү уюмдарында өнүгө элек жана айылдык мугалимдер үчүн көнгөн формада иш алып баруусу ыңгайлуу деген бүтүмгө келдик. Айылдык мугалимдердин айткандарынан мисалдар: *«Биздин мектепте жеткиликтүү шарттар түзүлгөн эмес: компьютерлер аз, интернет жеткиликсиз» «Онлайн окутууга ата-энелер балдарын толук камсыздап, шарт түзүп бере алышпайт».*

Кийинки сурообузду жобу да таң калтырбай койбойт, себеби 75% мугалим интернетти дайыма колдонуубуз деп жооп беришкен. Кандай максатта интернетти колдонушат, билим берүү максатындабы же башка эле максаттабы. Эки суроону карасак, анда карама-каршылыктар көп болуп жатат, офлайн формасындагы сабактар көнүп калган салттуу метод менен сабак өтө берет, ал эми онлайн-сабактар таптакыр башка санариптик көндүмдөрдүн өнүгүүсүн талап кылат. Ошондуктан мугалимдерибиз инновациялык технологияларды кабыл алуусу дагы деле кыйынчылык менен жүрүп жатат десек жаңылышпайбыз.

Мугалимдерибиз пандемия шартында онлайн окутуу жүрүп жаткан учурда санариптик технологияларды пайдалануу канчалык мааниге ээ болгону тууралуу сурообузга 47% абдан пайдалуу деп жооп беришкен, санариптик технологиялар убакытты үнөмдөйт деген жоопту - 49%, пайдасы жок деп 4% жооп беришкен. Убакытты үнөмдөйт деген жоопту төмөнкү ойлор менен толукташкан: *«үйдө олтуруп семинар, тренинг, конференцияларга катышып жаттык», «электрондук сертификат, дипломдорду алганга үлгүрдүк».*

3-таблица. Колдонгон Интернет-сайттар

Маалымат издөө сайттарын	Санарип китепканалары	Окуу сайттарын
67%	5%	28%

3-диаграмма. Кайсы Интернет-сайттарын колдоносуз?

Ал эми «Мугалимдин санариптик окутуу технологияларын ишке ашырышы үчүн кандай педагогикалык шарттар түзүлүшү керек?» – деген акыркы суроого төмөндөгүдөй жоопторду ала алдык:

1. «онлайн-сабактар үчүн мамлекеттик тилде окуу китептерин басып чыгаруу»;
2. «окуучулардын онлайн-сабакка болгон кызыгуусун жогорулатуу үчүн онлайн заманбап методдорду колдонууну үйрөнүү»;
3. «онлайн китепканаларды түзүү»;
4. «санарип окутуу үчүн окуу шарттарын жакшыртуу, техникалык каражаттар менен камсыздоо»;
5. «мугалимдердин компьютер же ноутбук менен толук камсыздалышы»;
6. «элет жеринде интернеттин жеткиликтүү болуусун камсыздоо»;
7. «бир класстагы окуучунун санын 30дан ашырбоо, бул фактор билим сапатына жана мугалимдин онлайн ишмердүүлүгүнө чоң өбөлгө түзөт».

Биз автордук анкетаны колдонуу менен, сурамжылоо жүргүзүүдө төмөнкү жыйынтыктарды чыгара алдык: **биринчиден**, санариптештирүү процессин алдыга жылдыруу үчүн мугалимдин санариптик компетенттүүлүгүн калыптандыруу маанилүү; **экинчиден**, Кыргыз Республикасында пандемия шартында мугалимдер санариптик технологияларды билим берүү процессинде активдүү колдонушту, бирок белгилүү карама-каршылыктар бар экендигин жана педагогикалык шарттар түзүлүшү керектигин түшүнө алдык; **үчүнчүдөн**, санариптик окутуу технологияларын ишке ашыруу үчүн мугалимдердин кесиптик чеберчилигин жогорулатуу маселеси, өзгөчө элет жеринде курч экендиги тастыкталды; **төртүнчүдөн**, кээ бир респонденттер санариптик көндүмдөрүн вебинарларда, онлайн-

семинарларда, тренингдерде активдүү катышуу менен өнүктүрүп жатканын да биле алдык. Бул фактыны биз орчундуу жетишкендиктер катары эсептедик жана келечектеги натыйжасын окуучулардын санариптик көндүмдөрүнүн калыптануусунан көрсөк болот деп белгилей алабыз. **Бешинчиден**, XXI кылымдагы пандемия шарты заманбап мугалимдерге өзгөчөлөнгөн чакырык болгондугу, онлайн-окутуу, санариптик компетенттүүлүктөрдү өнүктүрүү убактылуу процесс эмес азыркы жана келечектеги учурдун талабы, ошондуктан санариптик технологияларды колдонууга даяр болуу менен окутуу-тарбиялоо процессине инновациялык ишмердүүлүккө жол ачыла тургандыгы ачыкталды.

Санариптик көндүмдөр – XXI кылымдын негизги көндүмдөрүнүн бири, аны өнүктүрүү мезгилди, инновациялык агымды, санариптик технологиялардын өнүгүүсүн кабыл алган мугалимден көз каранды.

Колдонулган адабияттар:

1. Зулпуева, К.А. Башталгыч класстын окуучуларынын компьютердик сабаттуулуктарын калыптандыруунун технологиясы [Текст]: пед. илим. канд. ... дисс. автореф. / К.А. Зулпуева. – Бишкек, 2019. – 20 б.

2. Казиева, Г.К. Санариптештирүү шартында башталгыч класстын болочок мугалимдерин даярдоочу кээ бир проблемалар [Текст] / Г.К. Казиева, М.К. Узакова. – Бишкек, 2016.

3. Мамбетакунов, У.Э. Башталгыч мектепте информатиканы окутуу [Текст] / У.Э. Мамбетакунов, А. Ибирайым кызы // Эл агартуу. – 2013. – № 3–4. – 28–32-бб.

4. Онгарбаева, А.Д. Болочок информатика мугалимдердин электрондук окуу ресурстарын түзүүгө даярдоонун методикасы [Текст]: пед. илим. канд. ... дисс. автореф. / А.Д. Онгарбаева. – Бишкек, 2020. – 24 б.

5. Ибраева К.Ж., Хамидулина Д.М. Этапы развития дистанционного обучения [Электронный ресурс] // Молодой ученый. 2014. – №18. – С. 669–671. URL: <http://www.moluch.ru/archive/77/13200/> (дата обращения: 29.11.2020).

6. Нургалиева Г.К., Тажигулова А.И. Индикаторы оценки внедрения ИКТ в организациях образования – НЦИ. – Алматы, 2020.

7. Маслакова Е. С. История развития дистанционного обучения в России [Электронный ресурс] // Теория и практика образования в современном мире: материалы VIII Междунар. науч. конф. – СПб., 2015. – С. 29–32. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/185/9249/> (дата обращения: 29.11.2020).

8. Поздняков В. А. Дистанционное образование: становление и развитие [Электронный ресурс]. URL: https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2015/03/03/pozdnyakov_va.pdf (дата обращения: 29.11.2020).

Рецензент: пед. илим. канд., доц. Казиева Г.